

Telegraful

Organul oficial al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și SIBIU și al Episcopilor CLUJ și ORADEA

Onor. Regionala de Propagandă

Str. A. Kornhauser Nr. 4

Sibiu

Abonamentul

pentru parohii cl. I Lei 800; cl. II Lei 600; cl. III Lei 500. Particulari Lei 500 Autorități și străinătate Lei 1000. De sprijin Lei 1500. Pentru America 10 Dolari.

Articolele și corespondența

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se inapoiază. — Scrisorile nefrancate se retuză.

Prețul inserțiunilor

un cm.² 12 Lei pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRAȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai Nr. 35.

Viața religioasă în Uniunea Sovietică

Expunerea Prea Sfințitului Episcop ANDREI al Aradului, locțiitorul Oradiei, făcută la data de 27 August 1951, în localul Episcopiei ortodoxe române din Oradea, în fața reprezentanților confesiunilor din Regiunea Bihor

La această expunere, așteptată cu mult interes de către toate cultele, au fost prezenți: Arda Aladar, episcop reformat, Coman Andrei, Vicarul episcopiei ort. rom., Dr. Schriffert Adalbert, Vicarul episcopiei rom.-cat., precum și conducătorii cultelor neoprotestante, a comunității evreiești și a bisericii unitariene, în total cca 100 pers.

P. S. Sa Episcopul Andrei comunică asistenței, că de o lună s'a întors din Uniunea Sovietică, unde împreună cu I. P. S. Sa Patriarhul Justinian și alți delegați, au fost într'o vizită de două săptămâni și doare, la cererea unanimă, să facă o dare de seamă despre viața religioasă de-acolo.

Expunerea, care dovedește o vastă cultură și un larg cerc de vedere, și un ochiu critic imparțial, a fost urmărită cu viu interes de către asistență, mai ales în părțile comparative între constatările din Apus și cele văzute acum în Uniunea Sovietică. Redăm mai jos în mod sumar această expunere, care în introducere se ocupă și de unele realizări economice și culturale din Uniunea Sovietică, ne mai văzute în altă parte a lumii.

Călătoria a avut un scop dublu: de o parte să asiste la sărbătorirea hramului mănăstirii istorice *Zagorsk*, iar de altă parte să se elaboreze, în numele Bisericii ortodoxe universale, un al doilea apel de pace, către creștinii din întreaga lume. Plecarea a avut loc din București, în ziua de 15 Iulie 1951, cu un avion sovietic. Călătoria până la Moscova a durat 9 ore cu două opriri, la Odesa și Kiev și a decurs în cele mai bune condițiuni.

Ajungând deasupra Moscovei, între mulțimea de palate cu 10—20 etaje, bat la ochi trei edificii colosale noi, între care se remarcă în special universitatea nouă, cu 35 etaje și edificiile accesorii, care împreună formează un mic orașel. Dealtfel Moscova, întemeiată înainte cu 800 ani, având azi între 7 și 8 milioane locuitori, este acum un mare șantier și de azi pe mâine se ridică noi clădiri importante,

Inima Moscovei este Kremlinul, înconjurat de ziduri înalte, între care sunt o mulțime de edificii mari, toate capod'opere de arhitectură. Între aceste se găsesc patru biserici, dintre care una a servit în trecut ca biserică de încoronare pentru țari, iar alta ca loc de înmormântare pentru patriarhi și mitropoliți.

Palatul țarilor servește de muzeu militar și bisericesc, păstrând, sub îngrijirea statului, toate obiectele care îi dădeau caracter religios, ca icoane, cruci, statui, ornate etc., toate de o extraordinară valoare artistică, mult deasupra aceloră, ce se găsesc în muzeele din statele apusene.

Sunt de remarcat încă: parlamentul, sobru și măreț, expoziția darurilor lui Stalin, Piața Roșie, cu mausoleul lui Lenin, Parcul Eroilor, trenul subteran, ce funcționează în condițiuni mult superioare aceloră din alte metropole, canalul Moscova—Volga etc.

În Moscova sunt 54 biserici, în care se țin servicii divine și care sunt mereu suprapopulate, ceea ce dovedește completa libertate a cultului.

Biserica ortodoxă din Uniunea Sovietică are 72 episcopii, titularii acestora fiind plătiți de stat cu câte 6000 ruble lunar, ceea ce echivalează cu salariul unui profesor universitar. Preoțimea este plătită din donația credincioșilor, și după declarația lor, existența le este mult mai bine asigurată, decât pe vremea țarismului. Mulți dintre ei își vizitează credincioșii pe automobilul propriu.

Pentru pregătirea clerului sunt seminarii teologice, echivalente cu cursurile secundare și academii teologice de grad superior, unde se poate lua și doctoratul în teologie. Preoțimea este bine pregătită, având nivelul cultural foarte ridicat.

După vizitarea mănăstirilor istorice „*Donskoi*” și „*Zagorsk*”, delegații au cercetat Ierusalimul Bisericii ortodoxe ruse, orașul Kiev, unde le-a făcut o deosebită impresie biserica Sf. Sofia, clădită în anul 1037. Acolo este centrul vieții monahale din Uniunea Sovietică.

Este de remarcat că în acest oraș, clădit din nou aproape în întregime după război, nu mai există așa zisa periferie, sub aspectul caselor mici și a murdăriei, ci și la periferia orașului sunt străzi largi, curate, cu case moderne și locuințe confortabile, întocmai ca în centru. Este și aceasta o isbândă a socialismului.

Pretutindeni aceleași constatări: bisericile pline, libertatea conștiinței și a religiei și preoțimea, care neconturbată vestește cuvântul Evangheliei. Delegația a avut ne-nenumărate ocazii, să se convingă că preoțimea se bucură de completă libertate și

7 Noembrie

A 34-a aniversare a Marei Revoluții Socialiste din Octomvrie găsește lagărul democrației, păcii și socialismului în plin progres. Din 1917 până astăzi nu numai că Uniunea Sovietică a devenit întruparea orânduirii socialiste, în drum spre construirea comunismului, modelul spre care se îndreaptă privirile tuturor oamenilor muncii, dovedind prin uriașa desvoltare a forțelor ei creatoare în toate domeniile superioritatea indiscutabilă a regimului sovietic asupra orânduirii capitaliste, dar s'au rupt de sub influența capitalismului țările de democrație populară, care, datorită sprijinului frățesc al U. R. S. S., pășesc cu hotărâre la construirea socialismului. Toate aceste țări, în frunte cu Uniunea Sovietică, sunt într'un permanent progres, angajându-și toate forțele în opera de construcție pașnică.

Aici principiul de temelie este munca, pusă în slujba poporului muncitor, munca pentru o viață mai bună și fericită. Iar unul din imperativele esențiale ale muncii constructive este pacea. Cine muncește pentru o viață fericită și îmbelșugată nu poate decât să fie un luptător pentru pace. Conștient de forța sa de neînvinge lagărul democrației, păcii și socialismului, pune această forță în slujba păcii. Declarațiile Generalisimului I. V. Stalin cu privire la arma atomică arată pedepartea că Uniunea Sovietică este pregătită și în domeniul atomic împotriva unui eventual atac al blocului agresiv anglo-american, pe de altă parte că Uniunea Sovietică este pentru interzicerea armei atomice, pentru încetarea producției armei atomice, pentru folosirea în scop civil a bombelor atomice deja fabricate și a energiei atomice și pentru instituirea unui control internațional în acest sens. Uniunea Sovietică, care poate să răspundă cu arme egale agresorului și constituie o forță de nebiruit, rămâne consecventă politicii de apărare a păcii. Această politică cucerește mase de oameni ai muncii și în țările capitaliste. Astfel lagărul păcii se întărește mereu și cucerește noi succese.

Ziua de 7 Noembrie este nu numai ziua Marei Revoluții Socialiste din Octomvrie, ci și stindardul luptătorilor pentru democrație, pace și socialism din toată lumea. Sub îndrumarea ei oamenii muncii de pretutindeni muncesc și luptă pentru o viață fericită, în care exploatarea și războiul să fie definitiv înlăturate și pacea și bunăstarea să se permanentizeze.

stimă, călătorind peste tot în haina preoțească, iar Patriarhul Alexei, un eminent teolog, absolvent de academie teologică, se bucură de toată solitudinea regimului, deși este fiul unui fost general țarist.

P. S. Episcop Andrei, din vizita făcută în Uniunea Sovietică și din descinderile

(Urmare în pag. 2-a)

Trei ani dela înfăptuirea reîntregirii bisericesti

Duminecă, 21 Octomvrie a. c., a avut loc în Catedrala Reîntregirii din Alba-Iulia prăznuirea a trei ani dela epocalul eveniment al reîntregirii bisericesti din Ardeal. Sf. Liturghie și Doxologia au fost săvârșite de P. S. S.: Andrei al Aradului, Tecfil al Romanului și Policarp, înconjurați de soborul P. C. Vicari ai eparhiilor din Ardeal, Crișana și Banat. Corul catedralei a dat răspunsurile. În impunătoarea Catedrală erau de față: I. P. S. Nicolae al Ardealului, Vasile al Banatului, P. S. S. Nicolae al Clujului și Veniamin, d. dr. Manu, delegatul Ministerului Cultelor și alți reprezentanți ai Ministerului Cultelor, P. C. Protopopi din Ardeal, Crișana și Banat, cler și popor. Era o atmosferă solemnă, de zile mari.

P. S. Andrei al Aradului, luând cuvântul, dă expresie bucuriei ce o simțim cu ocazia acestei comemorări și arată că reîntregirea bisericască din 21 Octomvrie 1948 este temelie pentru un veac nou în Biserica noastră, e piatră de hotar în istoria Bisericii noastre, de unde zărim și umbrele trecutului, dar și nădejile noi, ce se revarsă ca niște raze de lumină. Desbinarea sufletească a adus cearta între frați. Din cauza ei era cu neputință ridicarea vieții religioase spre culmi mai înalte. La instigarea unei autorități streine am sfâșiat cămașa lui Hristos pe trupul poporului nostru. Rezultatul? E simbolizat în cele două biserici de lemn, sărace, ce existau în multe sate românești, cu doi preoți de acelaș rit, dar de altă supușenie, învrăjbiți spre paguba poporului. Vreme de 250 de ani nu poate fi vorba de un front comun în cele religioase. Preoții gr.-cat. erau opriți de-a sluji împreună cu frații lor și valoarea catolicismului era supralicitată. De fapt în ce am excelat unii față de alții? Cel ce se laudă, însă să se laude în Domnul.

Planul Vaticanului de a catoliciza pe greco-catolici n'a reușit. Datorită regimului de libertate religioasă din R. P. R., reîntregirea mult dorită s'a realizat. Trecutul întunecat se șterge, ca să se deschidă un viitor luminos. Frații noștri reintră în comunitatea de viață religioasă cu întreg poporul român dreptcredincios. Privirea și inima lor se întoarce toată acasă. În loc de ordine din afară ei ascultă acum de glasul gliei strămoșești. Pretinsa sărăcire cu duhul este o ficțiune, pentru că tezaurul Ortodoxiei nu este inferior catolicismului, pentru că ideile creștine circulă peste despărțituri confesionale și progresul în sfințenie nu atarnă de loc. Biserica Ortodoxă Română se bucură că răbdarea și mucenicia ei a fost bine plăcută lui Dumnezeu. În calendarul ei pot lua loc cu cinste: Ilie Iorest, Sava Brancovici și alți mucenici ai Ortodoxiei ardeleni.

Pe de altă parte acum poporul poate fi povățuit pe calea păcii, că păstorii lui au aflat calea păcii. Unirea aceasta ne face în stare să ne rugăm cu adevărat pentru pacea a toată lumea.

Problema reîntregirii este o problemă a iubirii evanghelice între frați. Să ne iubim unii pe alții și să lăsăm iubirea să rezolve toate nedumeririle. Vom simți așa cât de bine e să fie frații împreună. Frații reveniți trebuie să cunoască nebanuitele comori ale Ortodoxiei și să ne ajute să le sporim. Noi credem că actul epocal al reîntregirii este dela Dumnezeu și ceea ce Dumnezeu a împreunat omul nu poate despărți. Să ne rugăm ca Duhul Sfânt să prefacă și inimile noastre. Sus să avem inimile!

Se citește apoi telegrama trimisă de I. P. S. Patriarh Justinian.

P. C. Prot. Vicar Tr. Belașcu (Sibiu), arătând condițiunile care au făcut posibilă reîntregirea bisericască, accentuiază că aceasta nu este un act efemer, ci un act istoric, care va dăinui peste veacuri și dă expresie atașamentului preoțimii revenite și poporului față de Biserica ortodoxă și ierarhii ei. Mulțumește dlui Ministru al Cultelor V. Pogăceanu, asigurându-l de între-

gul devotament al preoțimii. Deasemenea dlui dr. Manu, reprezentantul Ministerului.

P. C. Prot. Vicar S. Truția (Cluj), vorbind în numele celor 36 protopopi care au deschis drumul reîntregirii în 1 Oct. 1948 la Cluj, arată împrejurările în care s'a realizat acest mare eveniment și amintește cuvintele d. Prim-ministru Dr. Petru Groza că reîntregirea e o contribuție nu numai la consolidarea Bisericii Ortodoxe Române, ci și la opera de consolidare a R. P. R. După 3 ani putem avea bucuria deplină. Rarele nemulțumiri ce mai există, provocate de veleități omenesti, nu pot opri cursul evenimentelor. Nimeni nu se împiedecă într'un codru verde de câteva crengi uscate. Noi suntem pe veci și indestructibil înfrății în dragostea Domnului nostru Iisus Hristos și ne adăpăm din izvorul cu apă dulce și lină din care s'a adăpat întreg poporul român credincios: credința ortodoxă.

Mulțumește d. Ministru al Cultelor, V. Pogăceanu, d. dr. Manu, Ierarhilor prezenți și tuturor sprijinitorilor. Uniți în credință — încheie P. C. Sa — și încrezători pășim cu hotărîre pe căile propovăduitorilor păcii spre fericirea lumii întregi, spre binele poporului nostru muncitor și înflorirea scumpei noastre Patrii, R. P. R.

D. Dr. P. Manu, delegatul Ministerului Cultelor, arată că desbinarea a fost un act politic: Habsburgii cu Vaticanul au divizat poporul, ca să-l poată exploata mai ușor. Cei ce au semnat actul „unirii” au făcut aceasta datorită condițiunilor grele de viață și promisiunilor ce li s'au dat. Promisiunile au rămas numai pe hârtie. Astfel că desbinarea a rămas un contract politic fără urmări religioase. Poporul a păstrat legea ortodoxă și a încercat de multe ori să-și refacă unitatea religioasă. Dar clasale exploatoare aveau interes să păstreze desbinarea și după 1918, alindu-se pentru aceasta cu Vaticanul, Abia după ce clasa muncitoare a înlăturat regimul capitalist și a instaurat regimul de democrație populară, dreptcredincioșii au fost liberi să și realizeze dorința.

Azi clasa muncitoare știe că forța ei stă în unitatea ei și e gata să înfrângă orice uneltire împotriva acestei unități.

Reîntregirea bisericască e nu numai de o mare însemnătate pentru Biserica Ortodoxă Română, ci și un pas înainte spre consolidarea unității de muncă și luptă a poporului muncitor. Majoritatea preoților sunt animați de patriotism și sprijină eforturile clasei muncitoare pentru îndeplinirea și depășirea planului de stat și mai ales în lupta pentru pace. Colaborarea aceasta este fructul dragostei de patrie a preoțimii.

21 Octomvrie 1948 cimentează unitatea Bisericii Ortodoxe Române, e început al unei mai largi colaborări între Biserică și Stat și îndrumare a tuturor forțelor spre întărirea R. P. R. și astfel spre întărirea frontului păcii, în frunte cu marea noastră prietenă, Uniunea Sovietică.

După sărbătorirea din Catedrală a urmat o agapă frățească.

Astfel an de an se încheagă din ce în ce mai mult unitatea bisericască spre bucuria tuturor fiilor buni ai Bisericii și ai Patriei noastre, Republica Populară Română.

N.

„Nimeni să nu-și facă iluzii: fapta aceasta, isvorită din voința limpede statornică a poporului, nu va dura numai un an sau mai mulți, ci cu cât vor trece anii, va străluci cu mai multă putere și va fi un izvor nesecat de puteri morale pentru poporul românesc”.

(I. P. S. Mitropolit Nicolae, 1949)

„Fericii sunt făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema”

Viața religioasă în Uniunea Sovietică

(Urmare din pag. 2-a)

inopinate, făcute la biserici și în unele părți ale orașelor cercetate, trage două concluzii principale, pe care le expune în cele ce urmează:

1. Hristos trăește și umblă liber în Uniunea Sovietică. Biserica ortodoxă rusă s'a eliberat de sub jugul aurului țarist, care a făcut din ea o unealtă oarbă și supusă. Azi Biserica din U.R.S.S. trăește dela credincioși și pentru credincioși.

2. M'am convins, că este adevărat ceea ce spune Stalin, că Uniunea Sovietică vrea pace. Peste tot am văzut șantiere, uzine, fabrici, care servesc industria pașnică, orașe reclădite și nici o urmă de pregătire de război, spre deosebire de cele văzute în Germania și Cehoslovacia, după venirea lui Hitler la putere, când populația se aduna și ovaționa în fața vitrinelor, în care erau expuse diferite modele de armament modern, cu care Germanii lui Hitler, sperau să robească lumea întreagă. Pe aleele Moscovei am văzut ofițeri superiori îmbrăcați în civil, cu decorații pe piept, plimbându-se cu soția și copilașii de mână, cea mai intuitivă icoană a spiritului de pace, ce domnește în Moscova.

Tot ce am văzut și am auzit, m'au convins că pacea este o dorință reală în U.R.S.S.

Expunerea făcută într'un stil ușor și atrăgător, urmărită cu mare atenție de cei prezenți, a fost încheiată de către P. S. Episcop cu cuvintele: „Am vorbit sincer și cu răspundere în fața lui Dumnezeu”.

După terminarea expunerii, s'a citit în limba română și maghiară, Apelul Păcii, lansat de către Biserica Ortodoxă, la 23 Iulie 1951, din conferința dela Moscova, publicat în ziarele „Scânțea” din 26 Iulie și „Faklya” din 28 Iulie 1951, primit cu multă însuflețire de către cei prezenți.

Comunicările făcute de către P. S. Episcop Andrei, au avut darul de-a spulbera svonurile tendențioase, care circulau între reprezentanții cultelor, referitor la condițiile de viață ale Bisericii în Uniunea Sovietică. Delegații prezenți, în numele lor și al întregului cler, de toate confesiunile, cu mult entuziasm și-au înnoit angajamentul de-a lupta pentru pace, pentru împlinirea planului de stat, pentru apărarea și propășirea scumpei noastre patrii, R. P. Română.

V. MOLDOVAN,

consilier referent, Oradea

Preoțimea catolică în lupta păcii

De curând a avut loc la Praga Congresul de pace al preoțimii catolice cehoslovace, sub lozincă: „Din Orient lumina, din Orient pacea”. În scrisoarea adresată de Congres Președintelui Republicii Cehoslovace se spune: „Congresul nostru aduce la îndeplinire dorința unei absolute majorități a preoțimii catolice, pune în valoare munca preoțimii catolice depusă până acum, munca pentru pace, și are să exprime voința noastră de neînving de a lupta pentru pace. Vrem să aducem, prin toate mijloacele, contribuția noastră pentru întărirea și menținerea păcii în lumea întreagă în vremea în care ațățătorii la un nou războiu amenință pacea popoarelor printr'o înarmare febrilă. Congresul vrea deasemenea să arate datoriile unui preot catolic față de construirea socialismului în Patria noastră”.

Salutând Congresul în numele Guvernului, Zd. Fierlinger, ministrul Cultelor, a arătat datoria

[Urmare din pag. 3]

Biserica ort. română și sinodul dela Calcedon

Pe vremea sinodului IV ecumenic se forma poporul român pe ambele maluri ale Dunării și până adânc în Balcani, până unde trăiau urmașii romanizați ai Ilirio-Tracilor, care din secolul VII încoace sunt Români. Biserica lor era formată de pe atunci. Ea merită numele de mama bună a poporului român, fiind mai veche decât el. Înainte de a exista Românii ca popor cu acest nume, părinții lor preromâni erau creștini. Grosul lor era până la începutul secolului VII în sudul Dunării, numai pe urmă în nordul ei, unde în secolele IV—VI fuseseră în număr mult mai mic decât în sudul ei. Aceasta explică vechimea mai mare a Bisericii române decât a poporului român, pentru că sudul Dunării aparținând imperiului roman, creștin dela Constantin cel Mare († 337), a fost deplin creștinat încă cu o generație înainte de Calcedon. Activitatea lui Nichita al Remesiane (366—414) era mai mult catehetică decât misionară. Patriarhul Constantinoplei, Ioan Gură de Aur (398—404) trimise misiune pentru răspândirea creștinismului și organizarea Bisericii în nordul Dunării (Teodorit: „Ist. bis.”), încât Biblia din 1688 îl numea creștinătorul Românilor. În același timp dau împărății romani și bizantini ultimele legi contra păgânilor, cu formula: „dacă mai există”, prin sate ascunse, de unde primiseră pe atunci numele pagani-săteni.

Biserica preromână din imperiu avea încă în secolul IV multe episcopii și mitropolii înfloritoare, supuse prin legea din 14 Iulie 421 a împăratului Teodosie II patriarhiei constantinopolitane. Din 424 toată peninsula balcanică, până la Viena, aparținea imperiului bizantin și era supusă bisericește patriarhiei constantinopolitane.

Grație acestei supunerii și raționalismului latin al strămoșilor noștri, erezia raționalistă a patriarhului Constantinoplei Nestorie, avu mare răsunet și multă simpatie între ei. Mitropolitul Marcianopolei, capitala Moesiei inferioare (Bulgaria de azi), Dorotei, nestorian ireductibil, a trebuit să fie scos cu armata din scaun, fiindcă și poporul ținea cu el. Sufragani săi, Eudokie al Appiariiei (lângă Rusciuc) și Balcanie al Nicopolei (Nikiup) demisionară din solidarizare cu el. La Nicopole avansă Policarp al Sexantaprstei (Rusciuc), Policarp era antinestorian. Fu exilat și Iulian al Sardiicii (Sofia), poate și Iacob al Durostorului (Siliștra), pentru părănirea lui Nestorie. Marcian al Abritului (Abtatales), care-l apăruse la Efes (unde Biserica Iliricului era coordonată cu a Romei, Africii și Asiei), se supuse și rămase în scaun până după 458. Aceeași at-

Preoțimea catolică în lupta păcii

[Urmare din pag. 2]

preoțimii de a se încadra în rândurile luptătorilor pentru pace. El a demascat politica reacționară a Vaticanului, care în trecut a sprijinit fascismul și acum colaborează în mod deschis cu imperialismul american. Preoțimea catolică cehoslovacă trebuie să fie alături de popor, angajându-se în mod fățiș în lupta pentru pace.

Dr. Josef Pojhar, președintele Congresului, a vorbit despre misiunea unui preot catolic în timpul de azi, încheind cu cuvintele: „În ciuda tuturor ațățătorilor la un nou războiu și dușmanilor reacționari, noi vom înainta în frontul unic cu poporul muncitor, în frontul mondial al partizanilor păcii și constructorilor unei lumi noi, socialiste”.

În rezoluția Congresului se spune: „Condamnăm activitatea ațățătorilor la un nou războiu și în mod deosebit propaganda războinică criminală. Condamnăm deasemenea abuzul folosirii sentimentelor religioase ale unui popor credincios pentru scopurile ațățătorilor la război”. (După Buletinul „Informațiuni despre Cehoslovacia”, 8 Octomvrie 1951).

tudine o avură și Timotei de Tomis (Constanța) Eustatie de Niș și Petronie de Novae (Brnița-Șiștov).

Terminând cu aceste execuții, în anul 435 patriarhul Constantinoplei Proclu cel Mare, ținu sinod antinestorian, în care votă și drepturile patriarhiei sale. În 438 Teodosie cuprinse în codul său de legi pe cea din 421 pentru jurisdicția patriarhiei constantinopolitane în Peninsula Balcanică, ceea ce provocă fabricarea la Roma a unei corespondențe false, pretinse din 422, contra ei. În anul 445, Proclu în sinod nou, votă dispozițiile pe care și le însuși sinodul IV ecumenic în canoanele sale 9 și 28 pentru jurisdicția patriarhiei Constantinoplei, cum arată ep. 86 a lui Teodorit. Canonul 9 privea Biserica preromână din Sudul Dunării, 28 și pe cea din nordul ei.

Canonul 9 dispunea că episcopii pot să-și ducă daraverile ori la exarhul lor, ori direct la patriarhul Constantinoplei, pentru deciderie supremă.

Canonul 28 dispunea ca patriarhiei Constantinoplei, care are același rang cu a Romei, să-i fie supuse toate mitropoliile din diecezele Tracia, Pont și Asia, și episcopii din ținuturile barbarice ale acestor dieceze (*καὶ τοὺς ἐν βαρβαρικῶς (ἐπισκοπῶν) τῶν προσηρημένων διακίσεων*). Acest canon supunea direct patriarhiei Constantinoplei și episcopii din teritoriul României de azi, de peste granița de nord, din Moesia Inferioară și Scythia Minor (Bulgaria și Dobrogea), a imperiului (după Valsamon și Rusia), ca dependentă „barbarică” a diecezei Traciei.

El consfințează numai uzul vechiu, inaugurat prin hirotonirea de patriarhul Constantinoplei Eusebie în 341 a lui Ulfila ca episcop în Gotia. Dela întemeierea în 330 a Constantinoplei, Scythia Minor ca provincie a diecezei Tracia era supusă jurisdicției supreme a șefilor civili și bisericești din capitala diecezei, care era Constantinopol, iar în privința creștinilor de peste granița nordică a diecezei Tracia era concludent cazul Ulfila. Era și firesc, ca cei ce vin din străinătate, în capitală să-și rezolve afacerile. De aceea sinodul II ecumenic în 381, când organizația mitropolitană era deplină în întreaga Biserică imperială, despre creștinii din afara imperiului legiuia în canonul 2, că „Bisericele lui Dumnezeu cele ce sunt între popoarele barbare trebuie să se administreze după obiceiul părinților, care s'a ținut”. Uzul era ca patriarhul Constantinoplei să exercite jurisdicție peste granițele imperiului de răsărit. Hirotonirea de Ioan Gură de Aur a episcopilor Gotiei, Unilă și urmașul, din regatul lui Teodorit dela Novae, și trimiterea de el a misionarilor peste Dunăre verifică această interpretare, ca și canonul 28 calcedonean.

Deciziile calcedonene despre noi s'au luat fără noi. La sinodul calcedonean, deși cel mai numeros din anticitatea creștină (630 episcopi), n'a participat nici un episcop dunărean. Alexandru de Tomi a sosit mult după deschiderea sinodului și i-a iscălit deciziile în 13 Octomvrie 451. Absența a fost cauzată de invaziile hune, care încă din 441 rupseseră din imperiu ținuturi din sudul Dunării azi române, cu Sardica, Niș, Singidun, Sirmiu, făcând necesară dispoziția expresă despre supunerea episcopilor de aici Constantinoplei în 445 și'n 451.

Din cauza Hunilor au participat puțini episcopi din provinciile dunărene ale imperiului și la sinoadele care au premers celui calcedonean: În 22 Nov. 448 în Constantinopol mitropolitul Marcianopolei Saturnin, cel instalat cu armata în 434. În 449 în Constantinopol el și sufragantul său din Novae, Secundian, și mitropolitul Dobrogei, Alexandru, la tâlhărescul sinod din Efes Diogen al Remesiane.

Alexandru de Tomi îi urmasă în 449 lui Ioan, care păstorise cu multă strălucire vreun deceniu și lăsă în urma sa scrieri teologice importante: O excelentă combatere latină, scurtă și clară, a ereziilor lui Nestorie și Eutihe și câteva prelucrări în latinește din operele polemice cristologice ale scriitorilor greci din Asia Mică: Teodor de Mopsuestia, Teodorit din Cir și Euterie din Tiana. Activitatea aceasta a vlădichii Ioan arată că romanizarea Dobrogei, foarte precară în vremea lui Ovidiu, progresase atât de mult până în secolul V, încât și 'n orașele cu mulți Greci de pe malul mării, ca Tomi, se simțea nevoia de a se traduce în limba poporului, acum latină, operele grecești. Ea mai arată că și în veșmântul limbii latine, creștinismul strămoșilor noștri continua a rămâne grec-oriental, intru cât Ioan opere grecești din Asia Mică prelucra.

Grație legăturilor lui și a celorlalți episcopi de Tomi cu ierarhia Asiei Mici de o parte cu creștinii din nordul Dunării de alta, va fi dus în preajma sinodului calcedonean episcopul Moepsuestiei, Auxențiu, moaștele martirului ars în 372 în ținutul Argeșului, Nichita. Le-a depus în catedrala sa, probabil din cauza că acest martir got ortodox avusese și sânge cilician în vine, dela ascendenții deportați în sec. III și căsătorii în Gotia noastră cu Goți.

În vremea sinodului IV ecumenic se creștinăra Gepizii, supuși de Huni la trai comun cu bășinașii romanizați și creștini, peste care domină după distrugerea Hunilor la moartea lui Attila, 453, în nordul Dunării. Orașele fiind distruse de Huni, cum arată ruinele din Celei, creștinii din România de azi, Gepizii și Romanicii, își clădeau de pe atunci biserici de lemn, țuguiate, cu turn de veghe imitat dela zidiri romane.

Dintre Romanicii din dreapta Dunării de jos, numită totuși Partes Orientis, plecă în 453 nobilul Severin să evanghelizeze până 'n 482 prin mănăstirile sale Noricul, Austria de jos de azi, cum făcuse și Panonianul Martin din secolul precedent în Franța, continuat de dobrogeanul Ioan Casian.

În Oct. 457 împăratul bizantin Leon organizează plebiscit bisericesc despre sinodul calcedonean, cerând prin enciclică trimisă tuturor mitropoliților din imperiu părerea lor și a episcopilor lor, să fie menținute în vigoare deciziile lui, sau nu? Între mitropoliții cărora le-a trimis circulara, erau și Teotim de Tomi, Valerian de Marcianopol, Zosim de Sardica, Ursicin de Scept, Eugen de Nicopol în Epir, Valentin de Filipopol, Grigorie de Adrianopol, Vasile de Traianopol, Ioan de Eraclea și alții din teritoriul de formare a poporului român. În catalogul imperial al scaunelor cărora s'a trimis ea, întâiul e Roma, iar ultimul Tomi. Schwartz crede că din cauza stăpânirii Dobrogei de Goți a fost pus la coadă Tomi, dar poate fi și numai ordinea geografică motivul.

Mitropolitul Dobrogei, Teotim II, fără sufragani, a fost singurul contra menținerii în vigoare a sinodului calcedonean: „Ne-ați cerut să dăm în scris, ce socotim de sfântul sinod calcedonean. Cunoască Seninătatea Voastră că nu primim, nici nu credem nimic în plus, nici în minus, decât ce s'a hotărât deplin și desăvârșit în sinodul efesan¹ (III ecumenic, 431) de sfinții părinți, nici nu vrem să ținem ceva peste cele ce ne-a învățat sfântul Duh prin terminul atător părinți”. Succesul ce-l avuse nestorianismul la Dunărea de jos îl determina pe Teotim să vadă încă tot în el dușmanul întâiu al ortodoxiei și să creadă că dogmele dela Calcedon slăbesc frontul antinestorian prin accentuarea neamestecării firilor în Hristos.

Colegul său din Marcianopol, Valerian, mu-

1) Așa ed. Schwartz, Berlin 1936 T. II., vol. V, p. 31. — La Mansi VII, 545 în loc de Ephesino e Chalcedonensi

Biserica ort. rom. și sinod. dela Calcedon

(Urmare din pag. 3)

rise la sosirea circularei împăratului. Sufragani săi se adunară — poate și spre a-i alege urmaș — și dădură ei în colectiv răspunsul cerut. Și ei luptau contra nestorianismului, dar găseau că acceptarea de sinodul calcedonean a explicației date de papa Romei, Leon cel sfânt, prin formula comunicării reciproce a însușirilor celor două firi în unica persoană a lui Hristos, e garanță suficientă împotriva răstălmăcirii în favoarea nestorianismului a dogmelor calcedonene. De aceea se pronunță, ca tot restul episcopatului de pretutindeni, pentru menținerea ca ecumenic a sinodului calcedonean, fără a se convoca sinod de revizuire a lui și pentru menținerea în vigoare și valabilitate universală a deciziilor lui. Exagerau însă rolul papii în sinod și în Biserica de atunci, scriind că sinodul calcedonean a fost convocat de papa Romei, adevărata căpetenie a episcopilor (qui vere caput est episcoporum) și de Anatolie al Constantinopolei, patriarh venerabil. Expresia lor despre căpetenia în Roma a episcopilor era conformă canonului 17 calcedonean pentru timpul de atunci, când exista ca roman imperiul care cuprindea în sine toată Biserica. Și ei, ca și Teotim, răspund latinește, nu numai pentru că era latină limba oficială, a imperiului, ci și fiindcă în părțile dunărene romanizarea progresase atât de mult, încât limba aceasta era aici limba poporului și a Bisericii lui, care evoluase spre română. Din cei 6 episcopi iscăliți, 4 au nume latin: Marcian de Abrit, Martial de Appiaria, Marcel de Nicopol, și Petru de Novae: unul grecesc: Minofil de Durostor și unul trac: Dizza de Odissa (Varna).

Circulara trimisă lui Zosim al Sardiniei, pentru Dacia Mediterană, s'a pierdut din cauza Hunilor. Dacia ripensis, Moesia superior (Sârbia de azi) și Panoniile n'au putut fi consultate, fiind invadate de Huni și de Ostrogoți încă de la ivirea monofisismului. Avem însă răspunsul episcopilor dardani: Ursiliu de Scupi (mitropolit), Dalmațiu de Neutina și Maxim de Dioclețiana, latinește și pentru menținerea sinodului calcedonean în aceeași autoritate cu acel niceean. În același sens au votat și episcopii celor două Epiruri, cu mulți Români, resp. Aromâni și azi.

Criza nouă a autorității sinodului calcedonean provoacă edictul din 482 al împăratului bizantin Zeno. Prin acel edict împăratul inaugurează lupte unioniste bisericesti: pentru aducerea la unire cu Biserica ortodoxă a monofiziților, cu prețul sacrificării întru câțiva a sinodului care-i condamnase.

Ca toate silniciile unioniste bisericesti puse la cale de împărați, ca și cele habsburgice și enoticismul zenonian a produs numai vrajbă și turburări în Biserica.

Asupra strămoșilor noștri avu efectul de a-i face să mai uite primejdia nestoriană, să simpatizeze iar cu marii prieteni ai lui Nestorie, ca savantul Teodorit al Cirului, să urască monofisismul ca periculos și să caute alianța cu Roma în lupta contra unionismului impus de Constantinopol.

Luptele unioniste durară peste două secole, până după sinodul VI ec. din 680, așa că nu le putem urmări aci.

Nu putem da nici știrile arheologice și filologice despre starea bisericii preromâne în vremea lor și a sinodului calcedonean, neavând legătură cu acesta. Doar o inscripție din basilica Sucidavei, Celeiul de azi în Romanat, prezintă un ecou vag al acestor lupte în Biserica preromână. Inscripția de pe amfora pentru vin bisericesc a preotului acestei basilici accentua, că Maria e născătoare de Hristos, cum spuneau și nestorienii, pe când monofiziții îi accentuau epi-

tetul (just și el în baza doctrinei calcedonene despre comunicarea însușirilor firilor în Hristos) de născătoare de Dumnezeu.

Basilica s'a reclădit la începutul domniei lui Iustinian, între 527 și 535, când s'a restaurat cetatea constantiniană a Sucidavei, distrusă de Huni în 441. Că existase basilică creștină aci și înainte de acea distrugere, arată resturile a doi pereți sub colțul sudvestic al basilicii iustinianee, cu monete din sec. IV și V între ele. Va fi fost în cimitir, pe locul cel mai ridicat al cetății, cum e și în Beiuș și în alte orașe românești de azi așezată biserica. Cimitirul, creștin (morții îi sunt cu picioarele spre răsărit și fără banul lui Charon), a rămas pe loc și după distrugerea de Huni a cetății și a basilicii, căci un schelet al unei femei cu cercei de bronz, s'a găsit în mormânt (de cărămidă) așezat pe temelia unuia din pereții vechi amintiți, altele sub pardoseala navei basilicii iustiniane (unul cu capul pe cărămidă decorată cu cruce 'n cerc, trasă cu două degete în pasta încă nearsă a cărămidii), altul înaintea porții ei. Pe amfora citată, găsită împreună cu un opaiț cu mânerul în cruce și decorat cu cruce și cu alte obiecte bisericesti creștine în ruinele basilicii iustinianee, e o inscripție mai veche, roșie: θ εδῶ, și alta mai nouă, cafenie: χ (ριστῶν) Μ(αττα) Γ(εννά). Λουκονόχου τοῦ Λουκαίου τῆς π(ρεσβυτέ) ρ(ου). ε. Α. (—Al lui Dumnezeu (vas de cult). Maria naște pe Hristos. Al preotului Luconoh al lui Licatie. De 30 sextare—16,41 l.)

Pe lângă ecoul luptelor cristologice post-calcedonene, în România de azi, inscripția dovedește că la începutul domniei lui Iustinian creștinii din Celeiul de azi aveau paroh grec, trimis de bună seamă din sudul Dunării, de episcopul din Oescus, azi Gicen, oraș așezat chiar în fața Sucidavei, pe malul drept al Dunării. Parohul va fi fost căsătorit și bogat, cum putem deduce și din analogia epitafului dintre Securisca și Nicopolea Moesiei al preotului mai vechiu, de pe la 400, Turranus Leontius, pregătit de el sieși și și soției sale, moartă în vârstă de 50 de ani, Aurelia Marcellina, fiica fostului prefect de legiune Marcellin din Oescus, care servise înainte la Danava, între Damasc și Palmira.

Multe basilici și monumente creștine antice din Dobrogea, Bulgaria, Jugoslavia și Ungaria, ca și câteva din nordul azi românesc al Dunării, arată viața creștină intensă și înfloritoare la strămoșii noștri în epoca sinodului calcedonean, viață care se alimenta sufletește din răsăritul ortodox grecesc. Inscripția lui Luconoh și isovoarele literare citate arată că ei au participat și la luptele cristologice, care agitău răsăritul creștin în acea epocă.

Bibliografie:

Actele sinoadelor, ed. Schwarz, II, V, ed. Mansi VII: Zeiller: Origines chr... danubiennes, P. 1918. V. Părvan. Contrib. B. 1911. E. Condurachi: Monumente cr. R. 1940. Iorga: Ist. R. II, B. 1937. Fliche M.: Hist. de l'Egl., P. 1933 ss. Milas: Canoanele, A. 1931. Friedrich: Die Sammlung, M. 1891. Caspar: G. d. Papsttums, I, T. 1930. Netzhammer: Die chr. Alt. d. Dobr., B. 1918. Petranu în Închinare lui Iorga. Cl. 1931. D. Tudor: Prima basilică, I. 1948.

Șt. Lupșa

Nr. 4045/1951 Bis.

Concurs

Se publică concurs, cu termen de 15 zile dela apariția prezentei, pentru următoarele parohii: 1. *Apateu*, Raionul Oradea, Reg. Bihor cu filia *Sauaeu*. Total 1114 suflete, biserică și casă parohială.

2. *Sanislau*, Raionul Carei, Reg. Baia-Mare Total 1624 suflete, biserică și casă parohială.

Cererile de numire sau de transferare se vor înainta prin Oficiile protopopești respective.

Oradea, din ședința Consiliului Eparhial, ținută la 25 Septembrie 1951.

Consiliul Eparhial

Nr. 5003/1951.

Pomenirea morților

Oficiul protopopesc din Mediaș cu raportul său Nr. 487/1951, ne-a arătat că în anii trecuți, unii preoți din acel protopopiat și mai cu seamă din orașul Mediaș, au ieșit în cimitir la 1 Noemvrie și au făcut acolo pomenirea morților.

La această dată Biserica romano-catolică face pomenirea tuturor sfinților și preoții acelei Biserici ies în cimitir, făcând slujbe pentru morți.

Biserica ortodoxă pomeneste la 1 Noemvrie pe sfinții Cozma și Damian, doftori fără de arginți și nu are nimic cu pomenirea celor răposați.

Dar Biserica noastră are alte zile de pomenire a scumpilor noștri decedați și anume: Sâmbătă dinaintea lăsatului de carne, apoi Sâmbăta 2-a, a 3-a și a 4-a din postul Păresimilor (A. Popovici: Tipic, pag. 77).

La acestea adaugă Sâmbăta a 6-a din post, a lui Lazăr, când este datina de-a se ieși în cimitir, a ne îngriji mormintele, iar credincioșii care doresc, cheamă pe preot să facă pomenirea morților familiei, chiar pe mormintele lor.

Îndrumăm preoțimea noastră să respecte și pe mai departe rânduiala pomenirii morților după datina Bisericii ortodoxe, așa după cum am mai dat dispozițiuni în acest sens și în anul 1942.

Ieșirea în cimitir va avea loc în Sâmbăta Florilor, iar la 1 Noemvrie preoții ortodocși nu vor ieși în cimitir pentru pomenirea morților.

Acest ordin va fi citit în Conferința lunară dela 29 Octomvrie a. c., iar P. C. părinți protopopi ne vor raporta de executare.

Sibiu, din ședința secției bisericesti dela 11 Octomvrie 1951.

Consiliul Arhiepiscopesc

Nr. 4938/1951.

Anunț

În Arhiepiscopia noastră sunt 40 parohii vacante.

Cei ce doresc să fie protoconiți, numiți sau transferați la una din aceste parohii, vor trimite cererile pe adresa: Consiliul arhiepiscopesc ortodox român din Sibiu.

Sibiu, din ședința bisericescă ținută la 11 Octomvrie 1951.

Consiliul Arhiepiscopesc.

Nr. 4418/1951.

Concurs

Se publică concurs, cu termen de 20 zile dela apariția prezentei, pentru următoarele parohii din eparhia Oradei:

1. *Ciheiu*, Raionul Oradea, Reg. Bihor, 25 familii, biserică și casă parohială, ctg. II.

2. *Ghtarac*, Raionul Salonta, Reg. Bihor, 144 familii, ctg. III.

3. *Ceheiu*, Raionul Șimleul Silvaniei, Reg. Bihor, 326 familii, biserică și casă parohială, ctg. I.

4. *Mal*, Raionul Șimleul-Silvaniei, Reg. Bihor, cu filia *Sârbi*, total 424 familii, biserică și casă parohială, ctg. III.

5. *Boiul-Mare*, cu filiile *Frânceni*, *Domănești* și *Prislop*, Raionul și Reg. Baia-Mare, total 480 de familii, biserică și casă parohială, ctg. II.

6. *Lazuri*, cu filia *Micula*, Raionul Satu-Mare Reg. Baia-Mare, total 349 familii, biserică și casă parohială, ctg. III.

7. *Cuța*, Raionul Satu-Mare, Regiunea Baia-Mare, 167 familii, biserică și casă parohială, ctg. III.

8. *Moiseni*, cu filia *Huta*, Raionul Oaș (Negrești), Reg. Baia-Mare, total 286 familii, biserică și casă parohială, ctg. III.

9. *Tarsolt*, cu filia *Aliceni*, Raionul Oaș (Negrești), Reg. Baia-Mare, total 450 familii, biserică și casă parohială, ctg. II.

10. *Trip*, Raionul Oaș (Negrești), Regiunea Baia-Mare, 304 familii, biserică și casă parohială, ctg. II.

Cererile de numire sau transferare, împreună cu actele recerute, se vor înainta prin Oficiile protopopești respective.

Oradea, din ședința Consiliului eparhial, ținută la 10 Octomvrie 1951.

Consiliul eparhial